

153A9160

ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ของ

เสฐียรโกเศศ

งานนิพนธ์ชุดประเพณีไทย

สำนักงานหอสมุดแห่งชาติ

392
ด197ป
2551

สารบัญ

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่สี่	(๕)
คำนำในการพิมพ์ครั้งที่สาม	(๘)
คำนำผู้เขียน	
เรื่องประเพณีเนื่องในการเกิดและการตาย	(๑๐)
คำนำผู้เขียน	
เรื่องประเพณีเนื่องในการสร้างบ้านปลูกเรือนและแต่งงาน	(๑๔)
ประเพณีเนื่องในการเกิด	๑
๑. บทความเบื้องต้น	๒
๒. ตั้งครรภ์	๖
๓. ตั้งครรภ์ (ต่อ)	๑๔
๔. ตอนเจ็บท้อง	๒๑
๕. เมื่อคลอด	๓๐
๖. ทำธุระกับเด็กที่คลอด	๓๓
ตัดสายสะดือ	๓๓
วิธีตัด	๓๓

อาบน้ำเด็ก	๓๔
เด็กตายเมื่อคลอด	๓๕
เรื่องรก	๓๗
ร่อนกระดัง	๓๗
๗. การอยู่ไฟ	๔๐
การอยู่ไฟ	๔๑
ปักเชลว	๔๒
อาหารของผู้อยู่ไฟ	๔๕
๘. การอยู่ไฟ (ต่อ)	๔๘
โองการแม่ซื้อ	๔๙
บทคาถาต่างๆ	๕๐
บทเป่าตะพัน	๕๐
บทพ่นซาง	๕๑
วิธีทำให้มีน้ำนม	๕๒
มดลูกเข้าอู่	๕๓
เข้ากระโจม	๕๓
เดาเหตุที่อยู่ไฟ	๕๔
ประคบตัว	๕๖
นวดนมเกลือ	๕๗
นั่งถ่าน	๕๗
กำหนดวันอยู่ไฟ	๕๘
๙. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก	๖๐
สายสะดือ	๖๐
ยากวาดเด็ก	๖๒
ประคบเด็ก	๖๒

ระดูเด็ก	๖๓
จับหวัด	๖๓
ละอองผ้า	๖๓
ผดไฟและสะเก็ด	๖๓
ผ้าอ้อม	๖๔
เจาะหู	๖๕
๑๐. ผังรก	๖๖
๑๑. แม่ซื้อ	๗๒
โองการแม่ซื้อ	๗๓
๑๒. พิจารณาเรื่องแม่ซื้อ	๗๗
๑๓. ทำขวัญและโกนผมไฟเด็ก	๘๘
โกนผมไฟ	๙๐
พิธีลงอุ	๙๓
๑๔. เลี้ยงลูก	๙๕
พิธีเบิกนม	๙๗
เรื่องตั้งชื่อเด็ก	๑๐๐
๑๕. เลี้ยงลูก (ต่อ)	๑๐๒
ประเพณีเนื่องในการตาย	๑๐๘
๑. เหตุที่ต้องทำศพ	๑๐๙
เรื่องน้ำ	๑๐๙
เหตุของการตาย	๑๑๒
วิญญาณ	๑๑๔
เจตภูต	๑๑๕

ผี	๑๑๘
พิธีเซ่นไหว้	๑๒๐
พิธีฝังคน	๑๒๑
พิธีสดี	๑๒๒
แบ่งเหตุที่ทำศพ	๑๒๕
ความจำเป็นต้องทำศพ	๑๒๖
จารีตประเพณี	๑๒๗
๒. พิธีทำศพ	๑๓๐
ต่ออายุ	๑๓๐
บอกหนทาง	๑๓๔
เผ่าผี	๑๓๕
เรื่องแมว	๑๔๐
อาบนํ้าศพ	๑๔๓
แต่งตัวศพ	๑๔๖
นุ่งผ้าศพ	๑๔๗
ดำหมากใส่ปากศพ	๑๕๑
เงินใส่ปากศพ	๑๕๑
ปิดหน้าศพ	๑๕๗
กรวยดอกไม้รูปเทียน	๑๕๘
การมัดศพ	๑๕๙
เบิกโลง	๑๖๔
ตั้งศพ	๑๗๑
แดนของคนที่ยาไป	๑๗๓
ตามไฟหน้าศพ	๑๗๕
พระสวด	๑๗๙

เช่นศพ	๑๘๒
นางร้องไห้	๑๘๕
ทำบุญ ๗ วัน	๑๘๘
ทำบุญ ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน	๑๙๐
พวงหรีด	๑๙๓
ไว้ทุกข์	๑๙๕
๓. เมาศพ	๒๐๓
ปลงศพ	๒๐๓
เผาฝังตามลัทธิพิธีไม่ได้	๒๑๐
ยกศพออกจากเรือน	๒๑๓
ศพออกทางประตูเรือนไม่ได้	๒๑๓
ชักฟาก ๓ ซี่	๒๑๖
ประดูป่า	๒๑๗
ตีหมอน้ำและหม้อไฟนำศพ	๒๑๙
ขัดข้าวสาร	๒๒๐
หามศพ	๒๒๑
โปรยข้าวตอก	๒๒๓
ชักศพ	๒๒๔
แย่งศพ	๒๒๖
ทางสี่แพร่ง	๒๒๗
หาที่ปลงศพ	๒๒๘
เผาศพ	๒๒๙
ชักมหาบังสุกุล	๒๓๐
คว่ำศพเผา	๒๓๒
เวียน ๓ รอบ	๒๓๒

เอาโลงกระแทกเชิงตะกอน	๒๓๕
ทิ้งเบ้าให้ตากเลียยากลา	๒๓๕
ต๋อยมะพร้าวล้างหน้าศพ	๒๓๗
รูปเทียนเผาศพ	๒๓๙
ที่เผาศพ	๒๔๐
การเผา	๒๔๗
ห้ามต่อไฟเผา	๒๔๙
เอาผ้าโยนข้ามโลง	๒๕๐
ชักฟืน ๓ ดุ้น	๒๕๑
กลับจากเผาศพ	๒๕๒
บวชน้ำศพ	๒๕๔
สวดพระอภิธรรมหน้าไฟ	๒๕๕
บอกเผาศพ	๒๕๕
ซื้อห้ามวันเผา	๒๕๗
เดิมสามหาบ	๒๕๘
แปรรูปเก็บอัฐิ	๒๖๐
ทำบุญ ๗ วันภายหลังวันเผา	๒๖๓
ประเพณีเนื่องในการสร้างบ้านปลูกเรือน	๒๖๔
๑. บทความทั่วไป	๒๖๕
ก. เสาร์เรือน	๒๖๙
ข. พื้นที่ปลูกเรือน	๒๗๙
ชื่อส่วนต่างๆ ของเรือนไทย	๒๘๓

๒. เครื่องเรือน	๒๘๔
ก. เส้าเรือน	๒๘๔
ข. รอด ตง พริ้ง เต้า หัวเทียน คอสอง	๒๘๗
ค. จั่ว ชื่อ จันทัน	๒๘๙
ง. เครื่องหลังคา	๒๙๒
จ. เครื่องมุง	๒๙๔
ฉ. ฝาประตูหน้าต่าง	๓๐๑
๓. ปลุกเรือน	๓๑๐
ก. ขุดหลุม	๓๑๐
ข. ทำขวัญเส้า	๓๑๒
ค. เรือนหมู่และบ้านเรือนที่อยู่	๓๓๑
๔. เรื่องคติความเชื่อถือเกี่ยวกับเรือนไทยสมัยเก่า	๓๓๘
ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน	๓๕๓
ภาคนำ	
๑. บทนำ	๓๕๕
๒. ลักษณะวิธีแต่งงาน	๓๖๘
ลักษณะแต่งงานระยะที่หนึ่ง	๓๖๘
ลักษณะแต่งงานระยะที่สอง	๓๗๔
ลักษณะแต่งงานระยะที่สาม	๓๗๗
ภาคแต่งงาน	
๓. เฒ่าแก่ทาบทาม	๓๗๙
๔. ชันหมากหมั้น	๓๘๙

๕. คำว่าขันหมากและเรื่องทองหมั้น	๓๙๗
ทองหมั้น	๔๐๓
๖. ก. เฒ่าแก่ขันหมากหมั้น	๔๐๖
ข. ฤกษ์และวันเดือนเกี่ยวกับแต่งงาน	๔๑๐
ค. เรือนหอ	๔๑๓
๗. ชันหมากแต่ง	๔๑๖
ก. ของเลื่อนเตือนขันหมาก	๔๑๖
ข. ชันหมากเอก โท	๔๑๗
ค. เตียบ	๔๒๒
ง. ขนมแต่งงาน	๔๒๖
จ. กับข้าวแต่งงาน	๔๒๘
๘. เคลื่อนกระบวนขันหมาก	๔๓๐
๙. ปิดประตูขันหมาก	๔๓๗
บทถามขันหมาก	๔๔๒
บทตอบขันหมาก	๔๔๒
บทนายประตูกาม	๔๔๓
บทตอบนายประตู	๔๔๔
บทนายประตูตอบคำถาม	๔๔๔
วิธีปิดประตูขันหมาก	๔๔๕
กิจของพ่อเรือน ๕ แม่เรือน ๕	๔๔๕
๑๐. ก. เปิดเตียบ	๔๕๐
ข. วิธีไหว้ผี	๔๕๑
ค. บทเซ่นผี	๔๕๒
ง. กองทุน	๔๖๒
๑๑. รดน้ำตอนเย็น	๔๖๗

๑๒. ก. ตอนแต่งงานตามประเพณีเดิม	๔๘๖
ข. พิธีชดน้ำ	๔๘๗
๑๓. ก. เรื่องตักบาตรบ่าวสาว	๔๙๔
ข. ของเลี้ยงในวันงาน-กินสามถ้วย	๔๙๗
๑๔. นอนเฝ้าหอ	๕๐๑
๑๕. ก. ปูที่นอนและส่งตัวเจ้าสาว	๕๐๘
ข. ส่งตัวเจ้าสาว	๕๒๑
๑๖. พิธีเกี่ยวก้อย	๕๒๔

ภาคผนวก

๑. ขนมหั้วที่ใช้ในพิธีแต่งงาน	๕๓๐
๒. พิธีปูที่นอน	๕๓๔
๓. ก. คำหยอกบ่าว หยอกสาว ภาคพายัพ	๕๓๖
ข. ความเฝ้าสาว ภาคอีสาน	๕๔๑
๔. แนวคำกล่าวของผู้เป็นแม่แก่	๕๔๙
๕. แนวคำสอนให้โอวาทแก่บ่าวสาว	๕๕๐

ประเพณีเนื่องในการเกิด